

ג'סר א-זרקא

צילום: ביכה עמאש

ג'סר א-זרקא הוא ישוב ערבי הנמצא דרומית לחיפה, במדרונות הרי הכרמל ולחופו של הים התיכון. בכפר אתרים ארכיאולוגיים רבים והוא עשיר באוצרות טבע. חיים בו יותר מארבע עשר אלף תושבים, רובם בדואים מוסלמים. בכפר מתגוררות עשרים וארבע משפחות, שהגדולות ביניהן הן משפחות ג'ורבאן ועמאש, המהוות 60% מהתושבים.

ייחודו של ג'סר אלזרקא הוא ללא ספק מיקומו הגאוגרפי שהופך אותו לפנינת נוף: הישוב נמצא על שפת הים, מצפון לו עובר נחל התנינים ויש בו אתרים ארכיאולוגיים דוגמת הגשר העות'מאני, הסכר הרומאי וטחנות קמח. מעבר לנחל שוכן קיבוץ מעגן מיכאל, במזרח תחום הישוב בכביש המהיר "חיפה- תל אביב", בדרום בקיסריה ובמערב, כאמור- הים התיכון.

תושבי ג'סר אלזרקא חיו במשך מאות שנים במקום שנקרא "ביצות אלכבארה" והתרכזו ב-"גבעת כרכאריה". בשנת 1924, בעת פרויקט ייבוש הביצות, שהתבצע במימון הברון רוטשילד, הוצעה לתושבים קרקע חלופית לכפר. בשנת 1926 נחנך היישוב החדש בשטח הנוכחי, שתושבי הכפר חיים בו עד היום. מקור הפרנסה של התושבים היה ועודנו חקלאות ועבודה בחוות הדגים שבאזור.

כפר הדייגים

צילום: סאאידה עלי

כפר הדייגים בג'סר אלזרקא השוכן על חוף הים, נבנה באמצעים פשוטים, מקומיים ונשאר בצורתו האותנטית. תחילה, השתמשו הדייגים בסירות בעלות משוטים שנקראו "סנאבק" והעבודה בדייג הייתה מקור פרנסה ליותר ממחצית תושבי הכפר. בשנים האחרונות נותרו בכפר הדייגים שלושים משפחות בלבד המתפרנסות מדייג ושומרות על מסורת של המקום. סירות הדייג קשורות לחוף החולי במעגנה המבוססת על מפרץ סלעים טבעיים. בקרוב יעשה שיפור במעגנה, כך שישמר המראה הציורי הייחודי למקום וישופרו התנאים לדייגים.

שיטות דייג מסורתיות

- 1. שאראק-** שיטת דיג לילית, המיועדת לציד דגי לוקוס ופרידה. ראשית מכינים את הפיתיונות: משתמשים ב- 600 קרסים ועל כל קרס משפדים דג סרדין. מכינים חוטי דיג באורך 3,000 מטרים, וכל 3 מטרים מחברים קרס עם דג סרדין כפיתיון.
- 2. ע'זל-** שיטת דיג לשעות הבוקר והערב, ללכידת דגים מסוג דקר, קאראס, מליטה ודגים קטנים. משתמשים ברשת בגודל של 200 מטרים. גודל החורים ברשת תלוי בגודל הדגים שמעוניינים ללכוד. ניתן להשאיר את הרשת במים למשך 5 עד 7 שעות.

3. **רשת- שיטת דיג לשעות הבוקר.** משתמשים ברשת עגולה בקוטר 3 מטרים. משליכים את הרשת לים במקומות שרואים בהם להקות דגים.

צילום: אורנה אורן

3

צילום: אורנה אורן

2

צילום: אורנה אורן

1

תל תנינים

צילום: לימאר שהאב

תל תנינים הוא גבעה הממוקמת מדרום לשפך נחל תנינים. בתקופה הרומית והביזנטית ישבה על הגבעה עיירה משגשגת בשם קרוקודילופוליס ("עיר התנינים"). התל היה מיושב מהתקופה ההלניסטית (המאה הרביעית לפסה"נ) עד לתקופה הביזנטית. מהגבעה יש נקודת תצפית לכל הכיוונים: הים ממערב; בכיוון צפון נראים אי החמאם (אי היונים), שמורת הטבע חוף וים ומעגן מיכאל; מדרום נצפית תחנת הכוח של קיסריה; ובמזרח זיכרון יעקב.

גשר וילהלם (הקרוי גם הגשר העות'מאני)

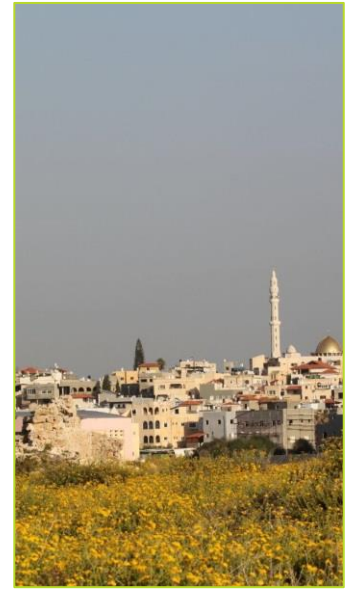
צילום: עכרמה שהאב

ליד שפך הים ומורדות נחל תנינים, נמצאים שרידיו של גשר הבנוי מאבני מגיר. הגשר נבנה בסוף המאה ה-19 בתקופת העות'מאנים, לכבוד ביקורו של הקיסר הגרמני וילהלם השני (שעל שמו נקרא הגשר) ואשתו אוגוסטה ויקטוריה בשנת 1898.

Jisr Az-Zarqa

Jisr Az-Zarqa is an Arab community south of Haifa, on the slopes of Mount Carmel on the Mediterranean coast. The village has many archaeological sites and is rich in natural treasures. It is home to some 14,000 people, most of whom are Bedouin Muslims. There are 24 clans in the village, the largest of which are the Jubran and Amash clans, which make up 60% of the population.

The unique aspect of Jisr Az-Zarqa is its geographical location, which has made it a landscape gem: To the north is the Taninim Stream with many archaeological sites including the Ottoman bridge, the Roman dam and flour mills; on the other side of the stream is Kibbutz Ma'agan Michael. On the east the town is bounded by the Haifa-Tel Aviv highway, to the south is Caesarea and to the west – the Mediterranean Sea.

The inhabitants of Jisr Az-Zarqa lived for centuries on Caesarea Hill in the Kebara Swamps. In 1924, during the swamp-draining project funded by Baron Rothschild, the inhabitants were offered alternative land for the village on the remains of a quarry on the *kurkar* ridge. In 1926 the new village was dedicated at that site, where the inhabitants live to this day. An important source of income for the village was and still is agriculture and work on nearby fish farms.

The Fishing Village

The Jisr Az-Zarqa fishing village is on the Mediterranean shoreline. It was built with simple, local means and still retains its authentic form. At first the fishermen used simple rowboats called *sanabak* and fishing was the main livelihood for more than half the village population. Only 30 families now make their living by fishing, and they keep the traditions alive. The fishing boats are kept in a natural, undeveloped rocky anchorage along the sandy beach.

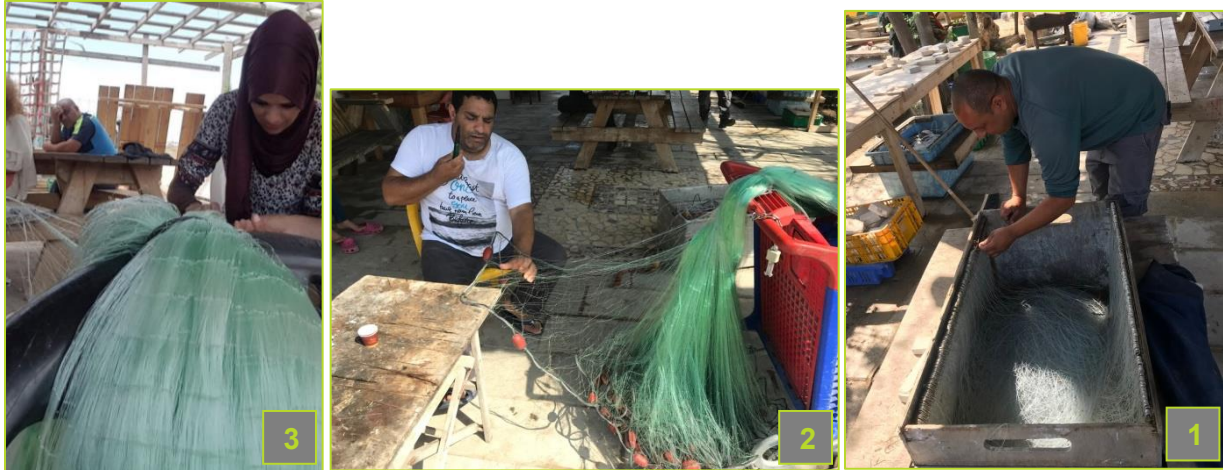
Work will soon begin to improve the anchorage while maintaining the special picturesque atmosphere and improving fishing conditions.

Fishing Methods

1. **Sharaq-** Sharaq is a method of night fishing, to catch groupers and blue spotted sea bream. First, the bait is prepared: On each of 600 hooks a sardine is hooked. Then, 3,000 meters of lines are prepared. A hooked sardine is attached as bait every 3 meters along the line.

2. **Ghazal-** Ghazal is a fishing method used in the morning and evening, to catch golden grouper, crucian carp, small barracuda and other small fish. The net used is 200 meters long. The size of the holes in the netting depends on the size of the fish we plan to catch. The net can be left in the water for five to seven hours.
3. **Net-** Net is a fishing method for mornings. The net used is 3 meters in diameter. It is thrown into the sea in places where the fishermen spot schools of fish.

Tel Tananim

Tel Tananim is an archaeological mound south of the Tananim Stream estuary. During the Roman and Byzantine periods, a flourishing town stood on the hill, called Crocodilopolis (“city of crocodiles”). The mound was inhabited from the Hellenistic (the fourth century BCE) to the Byzantine periods. It affords a view in every direction: the sea on the west, to the north, Hamam (Doves) Island and the Ma’agan Michael Beach and Marine Nature Reserve. On the south is the Caesarea power station and on the east – Kibbutz Ma’agan Michael and the town of Zichron Ya’akov.

The Wilhelm Bridge (also known as the Ottoman Bridge)

Near the Tananim Stream estuary are remnants of a bridge built of limestone blocks. The bridge was built at the end of the 19th century during the Ottoman period, in honor of the visit by the German Emperor Wilhelm II and his wife Augusta Victoria, in 1898.

جسر الزرقاء

جسر الزرقاء قرية عربية تقع جنوب حيفا، على سفوح جبال الكرمل، على شواطئ البحر الأبيض المتوسط. في القرية العديد من المواقع الأثرية وهي غنية بالكنوز الطبيعية. يبلغ عدد سكانها أكثر من أربعة عشر ألف نسمة، معظمهم من البدو المسلمين. تضم القرية أربع وعشرين عائلة، أكبرها عائلتي جربان وعمّاش، حيث تشكلان 60% من عدد السكان.

تتميز جسر الزرقاء بموقعها الجغرافي الذي يجعلها جوهرة طبيعية: تقع القرية على ساحل البحر، في الشمال يمر وادي التماسيح الذي يضم مواقع أثرية كالجسر العثماني، السد الروماني والمطاحن، بعد الوادي يقع كيبوتس معجان ميخائيل. الطريق السريع "حيفا - تل أبيب" يحد القرية من الشرق، وفي الجنوب قيساريا وفي الغرب البحر.

عاش سكان جسر الزرقاء خلال مئات السنين في مكان يسمى "مستنقعات الكبارة" وتمركزوا على "تلة كركارية". في عام 1924، خلال مشروع تجفيف المستنقعات الذي موله البارون روتشيلد، تم اقتراح قطعة ارض بديلة لسكان القرية، يقع الموقع البديل على أطلال محاجر في سلسلة جبال الكركار. في عام 1926، افتتحت القرية الجديدة في المنطقة الحالية، حيث يعيش سكان القرية حتى اليوم. كان وما زال مصدر رزق السكان من الزراعة والعمل في مزارع الاسماك في المنطقة. يعمل معظم السكان كمستأجرين في المدن والمستوطنات اليهودية الموجودة في المنطقة.

قرية الصيادين

بُنيت قرية الصيادين في جسر الزرقاء، الواقعة على شاطئ البحر، بوسائل محلية بسيطة وحافظت على شكلها الأصلي. في البداية، استخدم الصيادون قوارب تحمل مجاديف كانت تُدعى "السناكب" وكان الصيد مصدر رزق أكثر من نصف سكان القرية. في السنوات الاخيرة، بقي في قرية الصيادين ثلاثين عائلة يكسبون قوتهم من صيد الاسماك ويحافظون على تراث المكان. ترسو قوارب الصيد على الشاطئ الرملي في مرسى موجود على خليج صخور طبيعية غير منظم. قريبا سيتم إدخال إصلاحات على المرسى، بحيث يتم الحفاظ على المظهر الخلاب الفريد للمكان وأيضاً تحسين ظروف الصيادين.

طرق واليات الصيد

1. **شرك-** هي طريقة صيد بساعات الليل , حيث يتم تحضير 600 صناره وفي كل صناره يجب وضع سمكة سردينه, يتم توزيع الصنابير على خبل طوله 3000 متر حيث على كل 3 متر يوضع صناره يتم نشر الحبل بشكل طولي بالبحر وهذه الطريقة معدة لصيد اسماك اللوكس والفريده.
2. **الغزل-** هي طريقة صيد صباح ومساء, يتم تحضير غزل من 200 متر وحجم عين الشبكة يتراوح ما بين 30-100 . يوضع الغزل بالبحر ما بين 5-7 ساعات .
3. **شبكة-** هي طريقة صيد في ساعات الصباح , حجم الشبكة 3 متر , يتم رمي الشبكة في البحر في الاماكن التي يتم رؤية اسماك بها

تل التماسيح

تل صغير يقع جنوب مصب وادي التماسيح. في الفترة الرومانية المتأخرة والفترة البيزنطية كان على هذا التل بلدة مزدهرة اسمها "كركود يلون بوليس" أي مدينة التماسيح، توجد فوق التلة نقطة مراقبة جميلة تطل على كل الاتجاهات:-

نحو الغرب- مربعات من الأرض المرتفعة التي تتصل به حتى البحر.
نحو الشمال- جزيرة الحمام والمحمية الطبيعية في معجان ميخائيل.
نحو الجنوب- قناة الماء قيسارية ومحطة توليد الطاقة.
نحو الشرق- معجان ميخائيل، الكرمل وزخرون يعقوب.

جسر ويليام

يقع بجانب مصب وادي التماسيح , وعلى منحدرات تل التماسيح توجد بقايا جسر مبني من حجارة الكركار المنحوتة، حيث لا توجد طريق رسمية للوصول إليه، الأمر الذي يثير الاستغراب.وقد بني الجسر في نهاية القرن الثامن عشر في العهد العثماني استعدادا لزيارة القيصر الألماني ويليام الثاني وزوجته "أوغستا فكتوريا" عام 1898.